स्त्रियां गौरा॰ङीष्। ८श्रीचैतन्यदेवे महाप्रभौ अनन्तसंहिता। ९पद्मकेशरे न॰मेदि॰ १०स्वर्णे ११कुङ्कुमे च न॰ राजनि॰। तत्र श्वेतवर्णयुक्ते "कैलासगौरं वृषमारुरुक्षोः" रघुः पीतवर्णाढ्ये "गोरोचनापनितान्तगौरे" कुमा॰ अरुणवर्णाढ्ये "कीर्णैः पिष्टातकोघैः कृतदिवसमुखैः कुङ्कुमक्षोदगौरः" रत्नाव॰ "तरुणादित्यगौरैश्च शरगौरैश्च वानरैः" रामा॰ कि॰३०१स॰। "नितान्तगौर्य्यो हृतकुङ्कुमेष्वलम्" किरा॰ १२परिमाणभेदे यथोक्तं याज्ञ॰" जालसूर्य्यमरीचिस्थं त्रसरेणुरजः स्मृतम्। ते ऽष्टौ लिक्षा च तास्तिस्रो राजसर्षप उच्यते। गौरस्तु ते त्रयः षट् च यवोमध्यस्तु ते त्रयः" इति। १३मृगभेदे पु॰ स्त्री "गौरजो महिषः कृष्णः शूकरो गवयो रुरुः। द्विशफाः पशवश्चेमे अविरुष्ट्रश्च सत्तम!। खरोऽश्वोऽश्वतरो गौरः शरभश्चमरी तथा। एते चैकशफाः क्षत्तः!" भाग॰ ३।१०।२२। अ॰। "महोरगाश्च भयतो विद्रवन्ति सगौरकृष्णाः शरभाश्चमर्यः" भाग॰ ८।२।१६अ॰। १४विशुद्धे त्रि॰ मेदि॰। "कडारा॰कर्मधारयेऽस्य वा पूर्वनिपातः गौरपटःपटगौरः।

गौरक्ष्य न॰ गोरक्षस्य भावः कर्म्म वा ष्यञ्। वैश्यकर्म्मभेदे पाशुपाल्ये। "कृषिगौरक्ष्यवाणिज्यं वैश्यकर्म्म स्वभावजम्" गीता।

गौरग्रीव पु॰ गौरी ग्रीवात्र। १देशभेदे २तद्देशवासिनि च तस्यापत्यम् तस्येदं वा रैवतका॰छ गौरग्रीवय। ३तदपत्ये पुंस्त्री ४तत्सम्बन्धिनि त्रि॰ गौरग्रीवदेशश्च वृ॰स॰१४अ॰ कूर्मविभागे मध्यभागे उक्तः। "गौरग्रीवोद्देहिकगुडाश्वत्थ पाञ्चालाः"।

गौरचन्द्र पु॰ चैतन्यदेवे महाप्रभौ "कृष्णश्चैतन्यो गौराङ्गो गौरचन्द्रः शचीसुतः। प्रभुर्गौरो गौरहरि र्नामानि भक्तिदानि मे" अनन्तसंहिता एतस्य दृढतरप्रमाणत्वं संप्रदायविदो न मन्यन्ते।

गौरजीरक पु॰ कर्म॰। श्वेतजीरके। राजनि॰।

गौरतित्तिरि पुंस्त्री श्वेततित्तिरिभेदे। "तित्तिरिः सर्व्वदोषघ्नो ग्राही वर्णप्रसादनः। हिक्काश्वासानिलहरो विशेषात् गौरतित्तिरिः" सुश्रुते तन्मांसगुणोक्तिः [राजनि॰।

गौरत्वच् पु॰ गौरी त्वक् यस्य। इङ्गुदीवृक्षे (जियापुँति)

गौरपृष्ठ पु॰ यमसभासदनृपभेदे। "इन्द्रद्युम्नो भीमजानु र्गौरपृष्ठो नलोगयः" भा॰स॰ अ॰ मयसभावर्णने।

गौरमुख पु॰ गौरं विशुद्धं मुखमस्य। शमीकर्षेः शिष्ये १मुनिभेदे तेन हि शिष्येण स्वपुत्रशृङ्गिशापवृत्तान्तं शमीकर्षिः परिक्षिते न्यवेदयत् तत्कथा भा॰आ॰४२अ॰। "एवमादिश्य शिष्यं स प्रेषयामास सुव्रतः। परिक्षिते नृपतये दयापन्नो महातपाः। संदिश्य कुशलप्रश्नं कार्य्यवृत्तान्तमेव च। शिष्यं गौरमुखं नाम शीलवन्तं समाहितम्। सोऽभिगम्य ततः शीघ्रं नरेन्द्रं कुरुवर्द्धनम्। विवेश भवनं राज्ञः पूर्व्वं द्वाःस्थैर्निवेदितः। पूजितस्तु नरेन्द्रेण द्विजो गौरमुखस्तदा। आचख्यौ च परिश्रान्तो राज्ञे सर्व्वमशेषतः। शमीकवचनं घोरं यथोक्तं मन्त्रिसन्निधौ। गौरमुख उवाच। शमीकोनाम राजेन्द्र! विषये वर्त्तते तव। ऋषिः परमधर्मात्मा दान्तः शान्तो महातपाः" "तस्य त्वया नरव्याघ्र! सर्पः प्राणैर्वियोजितः। अवसक्तो धनुष्कोट्या स्कन्धे मौनान्वितस्य च। क्षान्तवांस्तव तत्कर्म पुत्रस्तस्य न चक्षमे। तेन शप्तोऽसि राजेन्द्र! पितुरज्ञातमद्य वै। तक्षकः सप्तरात्रेण मृत्युस्तव भविष्यति। तत्र रक्षां कुरुष्वेति पुनः पुनरथाब्रवीत्। तदन्यथा न शक्यञ्च कर्त्तुं केनचिदप्युत। न हि शक्नोमि तं यन्तुं पुत्रं कोपसमन्वितम्। ततोऽहं प्रेषितस्तेन तव राजन्! हितार्थिना"। गौरं शुक्लं मुखमस्य। श्वेतमुखाढ्ये त्रि॰ स्त्रियां स्वाङ्गत्वात् वा ङीष्।

गौरमृग पु॰ स्त्री नित्यकर्म॰। गौरवर्णे मृगभेदे स्त्रियां ङीष्। "क्रोष्टा मायोरिन्द्रस्य गौरमृगः" यजु॰ २४।३।

गौरव न॰ गुरोर्भावः कर्म्म वा पृथ्वा॰ वा अण्। १गुरुत्वे २तत्कर्म्मणि च। "तथापि यन्मय्यपि ते गुरुरित्यस्ति गौरवम्" माघः। "तामगौरवभेदेन" "प्रायश्चलं गौरवमाश्रितेषु" कुमा॰। "सहस्रं तु पितॄन् माता गौरवेणातिरिच्यते" मनुः। गौरवं साधनतयास्त्यत्र अच्। ३गौरवहेतुके अभ्युत्थाने हेम॰। गुरोरिदम् अण्। ४गुरुसम्बन्धिनि त्रि॰। "मध्यगत्या भगोगेन गुरोर्गौरववत्सराः" वसिष्ठसिद्धान्तः।

गौरवाहन पु॰ श्वेतवाहने नृपभेदे। कुन्तिभोजो महातेजाः पार्थिवो गौरवाहनः" भा॰ स॰ ३३अ॰।

गौरवित त्रि॰ गौरवं जातमस्य तार॰ इतच्। पूज्ये। "गौरवितक्रियाहेतुर्भक्तिः" शब्दचि॰ मथुरानाथः।

गौरशाक पु॰ गौरः शाकोऽस्य। मधुकभेदे जटा॰।

गौरशिरस् त्रि॰ गौरं शिरोऽस्य अतिवृद्धत्वात्। १शुक्लवर्णकेशयुक्ते २मुनिभेदे पु॰। "शङ्खश्च लिखितश्चैव तथा गौरशिरा मुनिः" भा॰ स॰ ७अ॰ इन्द्रसभ्योक्तौ। स च